

Tütün kontrolünde tarihi bir eşik: Nikotin içeren tütün ve yeni nesil ürünlerin psikotrop ve uyuşturucu madde kapsamında değerlendirilmesi

Toker Ergüder¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

Palau Cumhuriyeti'nin Nikotine İlişkin Uluslararası İnceleme Bildirimi

“Biz küçük bir ülke olabiliriz; ancak bir sorunun büyüklüğü, kimin harekete geçeceğini hiçbir zaman belirlememelidir. Her yıl milyonlarca insan yaşamını yitiriyor. Bir milyardan fazla insan nikotine bağımlıdır ve bunların büyük çoğunluğu çocuk yaşlarda bağımlı hale gelmiştir. Bu duruma kayıtsız kalamazdık. Dünyadaki tüm hükümetlere çağrımız, nikotinin Birleşmiş Milletler tarafından; toksik ve bağımlılık yapıcı bir madde olarak değerlendirilmesi için bizimle birlikte hareket etmeleridir.”

— Palau Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Surangel S. Whipps Jr.

Her yıl yaklaşık 7 milyondan fazla insanın ölümüne neden olan nikotin molekülü bugüne kadar uluslararası uyuşturucu kontrol sözleşmeleri kapsamında değerlendirilmemiştir. Yaklaşık 18.000 nüfuslu Pasifik ada ülkesi Palau, bu durumu değiştirmeyi hedefleyen tarihi bir girişim başlatmıştır. Palau Cumhuriyeti,

sigara, elektronik sigara ve nikotin poşetleri gibi ürünlerde bulunan bağımlılık yapıcı madde olan nikotinin, küresel uyuşturucu kontrol sistemi kapsamında değerlendirilmesi amacıyla Birleşmiş Milletlere resmi başvuruda bulunan tarihteki ilk ülke olmuştur.

Birleşmiş Milletlere Resmi Bildirim

Palau Cumhuriyeti, 10 Haziran 2026 tarihinde 1971 Birleşmiş Milletler Psikotrop Maddeler Sözleşmesi'nin 2. maddesi uyarınca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne resmi bildirimde bulunmuştur. Bu bildirimle birlikte Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Uyuşturucu Bağımlılığı Uzman Komitesi (WHO Expert Committee on Drug Dependence – WHO-ECDD) tarafından nikotin hakkında kritik inceleme (critical review) süreci resmen başlatılmıştır.

Nikotin Neden İncelenmeli?

Tütün kontrolü alanında son yıllarda uygulanan politikalar milyonlarca yaşamın kurtarılmasını sağlamıştır. Ancak mevcut düzenlemeler esas

✉ Toker Ergüder • toker.erguder@sbu.edu.tr

Geliş tarihi / Received: 19.07.2026 **Kabul tarihi / Accepted:** 20.07.2026 **Yayın tarihi / Published:** 04.08.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Sağlık Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği tarafından yayımlandı. Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Atıf Lisansı \(CC BY\)](#) ile dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). Published by The Society for Health Promotion and Tobacco Control. This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

olarak tütün yaprağını ve bundan üretilen ürünleri hedef almakta, nikotin molekülünü doğrudan kapsamamaktadır. Buna karşılık tütün ve nikotin endüstrisi, nikotini kullanıcıya ulaştırmak için sürekli yeni ürünler ve yeni dağıtım sistemleri geliştirmektedir.

Nikotin poşetleri, ısıtılmış ve elektronik sigaralar, puflar, sentetik nikotin içeren ürünler ve diğer yeni nikotin sunum sistemleri, mevcut düzenleyici çerçevelerin dışında kalabilmektedir. Bu nedenle, doğrudan nikotinün düzenlenmesi, sorunun kaynağına yönelik daha kapsamlı ve sürdürülebilir bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Bilimsel İnceleme İçin Gerekçeler

DSÖ Uyuşturucu Bağımlılığı Uzman Komitesi, bir maddenin uluslararası kontrole alınmasını değerlendirirken dört temel ölçütü dikkate almaktadır:

- Bağımlılık oluşturma potansiyeli,
- Kötüye kullanım riski,
- Halk sağlığı açısından oluşturduğu tehdit,
- Tedavi edici (terapötik) kullanımının bulunup bulunmadığı.

Mevcut bilimsel kanıtlar, nikotinün bu dört ölçütün tamamı açısından kapsamlı biçimde değerlendirilmesini gerektirecek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bundan Sonraki Süreç

Palau'nun yaptığı bildirim, DSÖ Uyuşturucu Bağımlılığı Uzman Komitesi tarafından yürütülecek resmi kritik inceleme sürecini başlatmıştır. İncelemenin 2026 yılının sonlarında başlaması beklenmektedir.

Komitenin değerlendirmesini tamamlayarak Ekim 2027'de tavsiye kararını yayımlaması, ardından ise Mart 2028'de Birleşmiş Milletler Narkotik Maddeler Komisyonu (Commission on

Narcotic Drugs) tarafından konunun oylanması öngörülmektedir.

Bilimsel Destek Dokümanları

Palau'nun başvurusunu desteklemek amacıyla, DSÖ Uyuşturucu Bağımlılığı Uzman Komitesi'nin kritik inceleme gerekliliklerine uygun şekilde hazırlanan nikotine ilişkin bilimsel değerlendirme dosyaları aşağıdaki internet adresinde yayımlanmıştır:

www.nicotinereview.org

Diğer Ülkeler İçin Çağrı

1971 Birleşmiş Milletler Psikotrop Maddeler Sözleşmesi'ne taraf olan her ülke;

- Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne kendi resmi bildirimini sunabilir veya
- Palau'nun başvurusuna resmi destek bildiriminde bulunabilir.

Sözleşmenin 2. maddesi uyarınca, bir taraf devlet tarafından yapılan bu tür bildirimler Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından diğer taraf devletlere, Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) ve Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu'na (INCB) iletilerek tüm tarafların resmen bilgilendirilmesi sağlanmaktadır.

Palau'nun başvurusuna ortak bildirim (co-notification) yoluyla destek verilmesi de aynı usule tabidir. Bunun için ilgili ülkenin Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği aracılığıyla, 1971 Sözleşmesi'nin 2. maddesi kapsamında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne resmi bir diplomatik nota (note verbale) iletilmesi; ayrıca Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) İcra Direktörü ile Dünya Sağlık Örgütü Genel Direktörü'ne de bilgi verilmesi gerekmektedir.

Bu sürece katılmak veya Palau'nun girişimini desteklemek isteyen ülkelerin contact@nicotinereview.org adresi üzerinden iletişime geçmeleri önerilmektedir.